

OTDK-dolgozat

Civil szervezetek és támogatásuk, valamint az ezzel elérhető adókedvezmények

Non-governmental organizations, their received donations, and the available tax
benefits for donors

Kézirat lezárva: 2014.április 27.

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETŐ.....	1
2. CIVIL SZERVEZETEK.....	2
2.1. Civil szervezetekről általában	2
2.2. Civil szervezetek Magyarországon	3
2.2.1. Társadalmi szervezetek 2011. december 31-ig	3
2.2.1.1. Közhasznúság kérdése társadalmi szervezetek esetén	5
2.2.2. Civil törvény és hatásai	6
2.2.2.1. Közhasznúság kérdése civil szervezetek esetén	8
3. TÁMOGATÁSOK FORMÁI.....	12
3.1. Adomány	12
3.2. Tartós adományozás	13
3.3. Felhasznált összegek támogatásonkénti bemutatási kötelezettsége	13
4. CIVIL SZERVEZETEK TÁMOGATÓI.....	14
4.1. Magánszemély támogatók.....	14
4.2. Civil szervezet támogatók	15
4.3. Gazdálkodó szervezet támogatók.....	16
4.3.1. Adomány fogalma a társasági adóról és osztalékadóról szóló törvény szerint	16
4.3.2. Társaságiadó-alanyok meghatározása	17
4.3.3. Nyilatkozat-igazolásadási kötelezettség.....	18
4.3.4. Támogatások ráfordításként történő elismerése	18
4.3.4.1. Elismert ráfordítás	19
4.3.4.1.1. Adóalapot nem növelő tétel a nyújtott támogatás	19
4.3.4.1.2. Adóalapot csökkentő tétel a nyújtott támogatás.....	19
4.3.4.2. Feltétellel elismert ráfordítás.....	20
4.3.4.3. Kettős nyilatkozatadás.....	21
4.3.4.4. Törvény által elismert ráfordítás	22
4.4. Tartós adományozás kedvezménye	22
4.5. Tartós adományozás nem teljesítésének következményei	23

5. TÁMOGATÁSOK GYAKORLATBAN TÖRTÉNŐ MEGVALÓSULÁSA: VAKOK ÉS GYENGÉNLTÓK JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI EGYESÜLETE	25
5.1. Egyesület rövid bemutatása.....	25
5.2. Civil törvény hatása az egyesületre	25
5.3. Adománygyűjtés lebonyolítása	26
5.4. Tartós adományozás kérdésköre	26
5.5. Magánszemély támogatók.....	27
5.6. Gazdálkodó szervezet támogatók.....	27
6. ÖSSZEGZÉS	29
IRODALOMJEGYZÉK.....	31

TÁBLÁZAT-ÉS ÁBRAJEGYZÉK

1.	táblázat: Nonprofit szervezetek száma területi egységenként szervezeti forma szerint, 2011 (db)	4
2.	táblázat: Nonprofit szervezetek száma, megoszlása tevékenységi csoport szerint, 2010, 2012 (db)	11
3.	táblázat: Személyi jövedelemadó 1%-nak top 10 felajánlása, 2012 (Ft)	15
4.	táblázat: Adományozó szervek száma és megoszlása, valamint az általuk kiosztott támogatások nagysága, 2011-2012 (db, %)	24
1.	ábra: Nonprofit szervezetek száma közhasznú státus és kiemelt szervezeti forma szerint Jász-Nagykun-Szolnok megyében, 2011 (db)	5
2.	ábra: Nonprofit szektor bevételi források szerinti megoszlása, 2011 (%)	6
3.	ábra: Nonprofit szektor összes bevétele tevékenységi csoport szerint, 2010-2012 (millió Ft)	7
4.	ábra: Nonprofit szervezetek számának megoszlása bevételnagyság szerint, 2012 (%)	10
5.	ábra: Példa adóalap csökkentésére	20
6.	ábra: Példa kettős nyilatkozatadásra	21
7.	ábra: Példa törvény által elismert ráfordításra	22
8.	ábra: „Egy csepp egészség” elnevezésű rendezvény támogatóinak száma az egyes években, 2008-2013 (db)	28

BEVEZETŐ

Dolgozatom alapját az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény, az úgy nevezett civil törvény adja. A törvény alapvetően a civil szervezetek működését határozza meg.

A mai világ sajnos a profitszerzésre és a versenyre van berendezkedve. Éppen ezért gondolom úgy, hogy érdemes foglalkozni azon példaértékű szektorral, melynek tevékenysége során nem a profitszerzés a cél.

Nonprofit szervezetek sokféle célra jöhetnek létre, de elmondható róluk, hogy alapvetően az emberek életét valamilyen módon segítik, szebbé teszik. Léteznek különféle alapítványok, amelyek daganatos gyerekeken segítenek, vagy a kulturális élet fejlődését szolgálják, vagy csak egyszerűen néhány ember összeáll, hogy tűz vagy bármilyen más katasztrófa esetén egy adott közösséget megvédjenek a bajtól.

Magam is tagja vagyok egy kulturális tevékenységet folytató egyesületnek és szomorúan tapasztalom, hogy kórusunk évek óta pénzügyi nehézségekkel küzd. A gazdasági válság hatására ugyanis rengeteg támogatót elvesztettünk. De nem csak ezen egyesületnél mondható ez el, hanem európai szinten kinyilvánítható, hogy a magányszemélyek és a gazdálkodó szektor vállalkozásai is egyre kevesebb figyelmet fordítanak a nonprofit szektorra. Ezért dolgozatom fő célja, hogy felhívjam a figyelmet a civil szervezetekre, egy képet vázoljak fel a nonprofit szektor lehetséges támogatására és bemutassam, hogy milyen módon érhetnek el adókedvezményeket a támogatók.

Tanulmányomat a nonprofit szektor bemutatásával szeretném kezdeni. Ezt követően megismerkedhetünk a civil szervezetek támogatásának formáival, majd sorra veszem magukat a támogatókat és a támogatásokkal elérhető adókedvezményeket. Végezetül pedig egy civil szervezettel készített interjúban szeretném bemutatni, milyen mértékben és hogyan valósul meg a támogatás a gyakorlatban.

Ezen kívül dolgozatomat néhány táblázattal, ábrával és példákkal színezve próbálom még érdekesebbé és érthetőbbé tenni, szemléltetve velük a magyarországi nonprofit szektor helyzetét.

1. CIVIL SZERVEZETEK

2.1 Civil szervezetekről általában

A háromszektoros gazdaságok egységei a kormányzati szektor, a piaci szektor és a nonprofit szektor. A kormányzati szektor a politika által vezérelt mechanizmus, amely közösségi célokat szolgáló intézményeket működtet. A piaci szerződések alkotta intézmény együttes saját törvényszerűségei által működő rendszer, amelyet jellemzően a magánérdek motivál. A magánérdeket a magánkezdemenyezés, a magánvállalkozás testesíti meg, azaz magánszemélyek, magánszervezetek. A nonprofit szektort alkotó szervezeteket is magánszemélyek, magánszervezetek hozzák létre, de saját törekvéseiket közösségi célok megvalósítására használják. Nyelvünkben rengeteg kifejezést használunk a nonprofit szó szinonimájaként, pl.: civil szervezetek, harmadik szektor, nem kormányzati szervezetek, és egyre elterjedtebb a közhasznú szervezetek kifejezés használata. Azonban ezekkel vigyázni kell, mert jelentéstartalmuk nem minden esetben egyezik.¹

Nonprofit, tehát nem nyereségorientált, nem profitérdekelt, a szervezet nem a haszon megszerzésére hajt, és az esetleges nyereséget a tagok nem vehetik ki, vissza kell forgatni saját tevékenységükbe. Emellett jellemzőjük, hogy függetlenek a társadalom másik két meghatározó szektorától. Éppen ezért használjuk ezen szervezetekre az NGO (Non Governmental Organisation – nem kormányzati szervezet) kifejezést.

A nonprofit szektorhoz tartozó szervezetek közös vonásai:

- Intézményesült, jogilag létező szervezetek, vagyis hivatalosan nyilvántartásba vették őket és törvényességi felügyelet alatt állnak.
- Önálló vezetéssel bíró, kormánytól független szervezetek, vagyis az úgynevezett magán szektor részei, vezetőségükben kormányzati tisztségviselők nem kapnak meghatározó szerepet.
- Profitjukat nem osztják fel alapítóik, vezetőik között, hanem alaptevékenységükbe forgatják vissza.

¹ Brachinger Tamás: Nonprofit alapismeretek főiskolai jegyzet, 15. oldal

- Nem gazdasági társaságok, vagyis elsődlegesen nem üzleti tevékenység folytatására alakulnak.
- Önkormányzati elvek szerint működnek, vagyis tevékenységük és irányításuk a saját szabályaik szerint történik.
- A politikai életben közvetlenül nem vesznek részt.
- Önkéntes, öntevékenységi alapon működnek, az önkéntes jelleg működésük meghatározó jellemzője.²

2.2. Civil szervezetek Magyarországon

2.2.1 Társadalmi szervezetek 2011. december 31-ig

A társadalmi szervezeteknek alapot 2011. december 31-ig az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. törvény adott. Az egyesülési jog alapján társadalmi szervezeteket hozhatnak létre a magánszemélyek, jogi személyek, és az előbbieket olyan szervezetei, amelyek jogi személyiséggel nem rendelkeznek. Társadalmi szervezeteket létre hozhattak minden olyan tevékenység elvégzésére, amely az Alkotmánnyal összhangban áll és törvény nem tilt, de elsődlegesen gazdasági-vállalkozási tevékenység végzésére nem hozhattak létre. Szervezeti egysége jogi személy, önálló ügyintéző és képviseleti szervvel valamint önálló költségvetéssel rendelkezett. Az 1989. évi II. törvény 3.§ (1) bekezdése alapján „a társadalmi szervezet olyan önkéntesen létrehozott, önkormányzattal rendelkező szervezet, amely az alapszabályban meghatározott célra alakul, nyilvántartott tagsággal rendelkezik, és céljának elérésére szervezi tagjai tevékenységét”. Az alapításához legalább tíz alapító tag volt szükséges, aki megállapítja az alapszabályt és megválasztja az ügyintéző és a képviseleti szervezetet. A megalakulást követően a társadalmi szervezet csak a nyilvántartásba vétellel jöhetett létre. Azon szervezetek, amelyek nem rendszeresen működtek, vagy nem szerepeltek a nyilvántartásban, nem minősültek társadalmi szervezetnek.

² Dr. Gábor György, Rózsahegyi Viktória: Kézikönyv civil szervezetek alapításához (Második, javított, átdolgozott kiadás) Új Mandátum Könyvkiadó 2006, 11. oldal

Nonprofit szervezetek száma területi egységenként szervezeti forma szerint, 2011 (db)

1. táblázat

TERÜLETI EGYSÉG	SZERVEZETI FORMA			
	alapítvány	közalapítvány	egyesület	közhasznú társaság
Budapest	6 470	70	6 933	813
Pest	2 371	143	3 842	345
Közép-Magyarország	8 841	213	10 775	1 158
Fejér	634	86	1 331	112
Komárom-Esztergom	504	61	858	58
Veszprém	872	100	1 647	78
Közép-Dunántúl	2 010	247	3 836	248
Győr-Moson-Sopron	806	71	1 610	73
Vas	446	39	1 781	67
Zala	564	65	1 302	69
Nyugat-Dunántúl	1 816	175	4 090	209
Baranya	812	67	1 556	144
Somogy	578	77	1 542	56
Tolna	450	52	1 029	53
Dél Dunántúl	1 840	196	4 127	253
Borsod-Abaúj-Zemplén	1 433	126	1 999	177
Heves	650	53	1 183	62
Nógrád	341	43	848	58
Észak-Magyarország	2 424	222	4 030	297
Hajdú-Bihar	1 091	40	1 623	140
Jász-Nagykun-Szolnok	637	40	1 029	58
Szabolcs-Szatmár-Bereg	762	70	1 553	164
Észak Alföld	2 490	150	4 205	362
Bács-Kiskun	859	74	1 610	98
Békés	698	56	1 392	58
Csongrád	867	58	1 484	151
Dél-Alföld	2 424	188	4 486	307

Forrás: http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qpk007a.html alapján saját szerkesztés. Letöltés dátuma: 2014.04.10.

2.2.1.1.Közhasznúság kérdése társadalmi szervezetek esetén

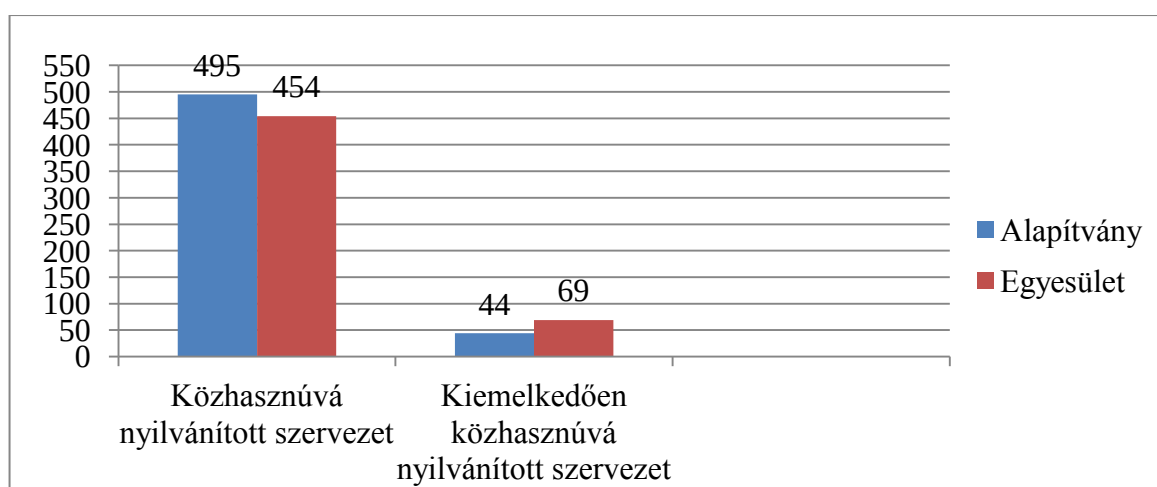
A második legfontosabb törvény, amely 2011. december 31-ig meghatározó volt a társadalmi szervezetek működésében, a közhasznú szervezetekről szóló 1997. évi CLVI. törvény. A törvény célja volt, hogy meghatározza a közhasznú szervezetek típusait, a működésükkel kapcsolatos szabályokat, valamint hogy növelje társadalmi szerepüket. Magyarországon ugyanis 2012 előtt a társadalmi szervezeteket három fő csoportba; közhasznú-, kiemelkedően közhasznú-, és nem közhasznú csoportba sorolhattuk.

A közhasznúvá válás legfontosabb feltétele volt, hogy a társadalmi szervezet a közhasznú szervezetekről szóló 1997. évi CLVI. törvényben taxatíven felsorolt közhasznú tevékenységek közül legalább egyet folytasson. Közhasznú tevékenységnek minősült a közhasznú szervezetekről szóló 1997. évi CLVI. törvény 26. § c) pontja szerint többek között a szociális tevékenység, tudományos tevékenység, nevelés, és oktatás, környezetvédelem, sport, emberi és állampolgári jogok védelme, fogyasztóvédelem, stb.

Kiemelkedően közhasznú szervezetnek pedig akkor minősült egy társadalmi szervezet, ha közhasznú tevékenysége során olyan közfeladatot látott el, amelyről alapvetően az államnak vagy a helyi önkormányzatnak kellett volna gondoskodnia. Például: ár- és belvízvédelem ellátásához kapcsolódó tevékenység, rehabilitációs foglalkoztatás, közrend és közlekedésbiztonság védelme, önkéntes tűzoltás, mentés, katasztrófa-elhárítás.

Nonprofit szervezetek száma közhasznú státus és kiemelt szervezeti forma szerint Jász-Nagykun-Szolnok megyében, 2011 (db)

1. ábra

Forrás: http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qpk009.html alapján saját szerkesztés. Letöltés dátuma: 2014.04.10.

2.2.2. Civil törvény és hatásai

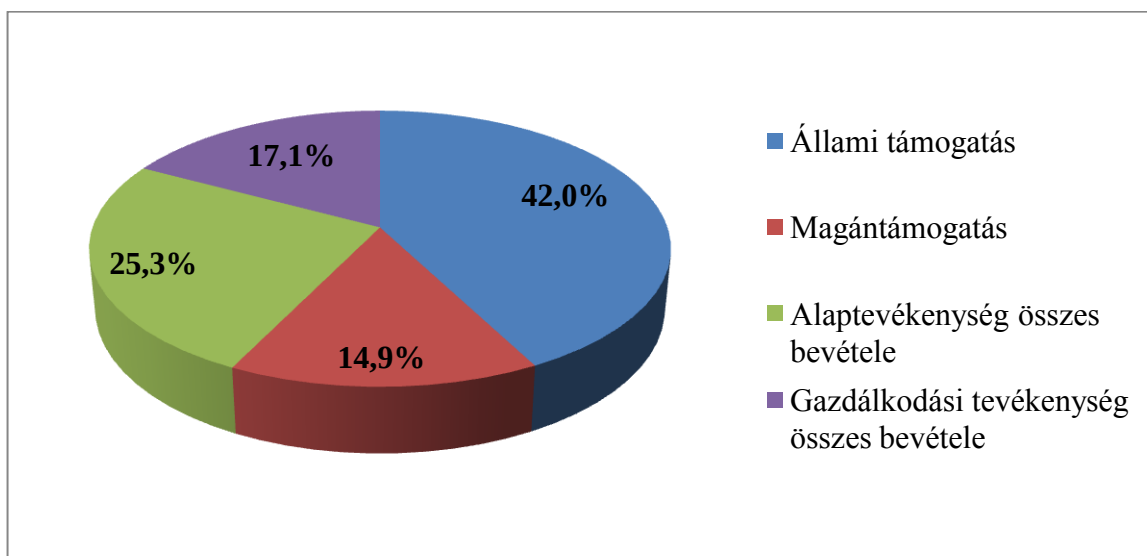
2012. január 1-jétől az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény (a továbbiakban: civil törvény) a társadalmi szervezeteket civil szervezeteknek nevezi. A civil törvény azonban nem csak elnevezésüket változtatta meg, hanem számos jogszabályt hozott a nyilvántartásba vételük, működésük, támogatásuk, gazdálkodásuk megváltoztatására.

A létesítő okiratban meghatározott cél (alapcél) megvalósítására különböző (közhasznú) tevékenységek folytathatóak. Az alapcél eléréséhez szükséges megfelelő feltételek biztosítása érdekében gazdasági-vállalkozási tevékenység a civil törvény alapján is végezhető, de csak abban az esetben, ha a civil szervezet nem veszélyezteti ezzel az alaptevékenységét.

Bevételei származhatnak többek között tagdíjból (egyesület esetében), alapítótól kapott befizetésekből (alapítvány esetében), gazdasági-vállalkozási tevékenységekből, költségvetési és Európai Unió támogatásokból, magánszemélyek 1%-os felajánlásából, más szervezettől, vagy akár magánszemélyektől kapott adományból valamint befektetési tevékenységekből is.

Nonprofit szektor bevételi források szerinti megoszlása, 2011 (%)

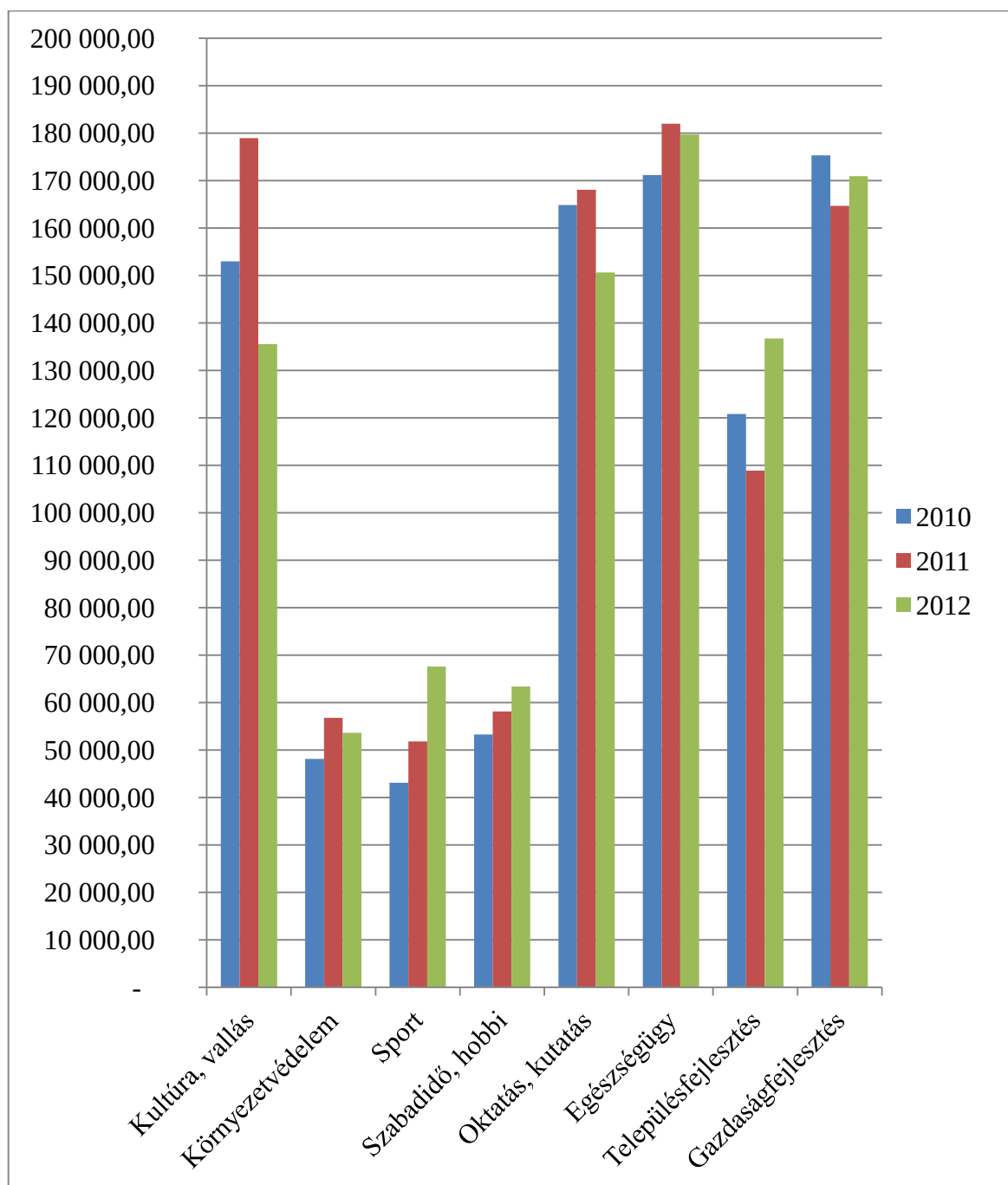
2. ábra

Forrás: http://www.ksh.hu/docs/hun/xtabla/nonprofit/tablnpr11_12.html alapján saját szerkesztés. Letöltés dátuma: 2014.02.20.

Nonprofit szervezetek összes bevétele tevékenységi csoport szerint, 2010, 2011, 2012
(millió Ft)

3. ábra

Forrás: http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qpg004.html alapján saját szerkesztés. Letöltés dátuma: 2014.04.10.

2.2.2.1.Közhasznúság kérdése civil szervezetek esetén

A társadalmi szervezeteknél három fő csoportot említhettünk, 2012-től azonban a civil szervezetek csak két fő csoportba sorolhatóak: közhasznú- illetve nem közhasznú minősítésűek lehetnek. A közhasznú jogállás elnyerésében a közhasznú tevékenység végzésén túl fontos szerepet kaptak a szervezet gazdálkodásának adatai és a korábbi évek eredményei, melyeket a megfelelő erőforrás és a megfelelő támogatottság kritériumrendszerében alkalmaznak.

Akkor áll megfelelő erőforrás a szervezet rendelkezésére, „ha az előző két lezárt üzleti év vonatkozásában legalább az egyik feltétel teljesül az alábbiak közül:

- az átlagos éves bevétel meghaladja az egy millió forintot, vagy
- két év egybeszámított adózott eredménye nem negatív, vagy
- a személyi jellegű ráfordításai (kiadásai) - a vezető tisztségviselők juttatásainak figyelembevétele nélkül - eléri az összes ráfordítás (kiadás) egy negyedét.”³

A közhasznú jogállás megszerzéséhez a megfelelő társadalmi támogatottság szempontjából az előző két lezárt üzleti év vonatkozásában az alábbi mutatók közül legalább az egyiknek teljesülnie kell:

- „a személyi jövedelemadó meghatározott részének az adózó rendelkezése szerint a szervezetnek felajánlott összegből kiutalt összeg eléri a civil törvény szerinti bevétel nélkül számított összes bevétel két százalékát, vagy
- a közhasznú tevékenység érdekében felmerült költségek, ráfordítások két év átlagában eléri az összes ráfordítás felét, vagy
- a közhasznú tevékenységének ellátását tartósan (két év átlagában) legalább tíz közérdekű önkéntes tevékenységet végző személy segíti a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló 2005. évi LXXXVIII. törvénynek megfelelően.”⁴

³ Kahulits Andrea, A civil szervezetek és gazdálkodásuk 2012-től, *Adó* 2012/12, 50.oldal

⁴ Kahulits Andrea, A civil szervezetek és gazdálkodásuk 2012-től, *Adó* 2012/12, 51.oldal

Tehát az előbbiekből tisztán látható, hogy a közhasznúság kritériumait csak folyamatos számviteli nyilvántartás vezetésével és könyveléssel lehet nyomon követni és teljesíteni.

A közhasznú jogállású szervezetek kettős könyvvitelt kötelesek vezetni, valamint működésükről, pénzügyi, vagyoni és jövedelmi helyzetükről az üzleti év könyveinek lezárása után az üzleti év utolsó napjával (december 31.), mint mérlegforduló nappal kötelesek beszámolót készíteni a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény és a számviteli törvény szerinti egyes egyéb szervezetek beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 224/2000. (XII.19.) Kormányrendeletnek megfelelően. Ezen kívül az egyszerűsített éves beszámolót készítő civil szervezeteknek kötelező a kiegészítő melléklet készítése is, melyben a következőket kell bemutatni:

- „a támogatási program keretében végleges jelleggel felhasznált összegeket támogatásonként,
- a támogatási program keretében kapott visszatérítendő (kötelezettségként kimutatott) támogatásra vonatkozó adatokat,
- a szervezet által az üzleti évben végzett főbb tevékenységeket és programokat.”⁵

Újdonság, hogy minden civil szervezetnek kötelező a beszámolójával egyidejűleg közhasznúsági mellékletet is készíteni. Célja alátámasztani a szervezet megfelelését a közhasznúság új feltételrendszerének. A melléklet összeállításához szükséges formanyomtatványt elektronikusan letölthető formában a társadalmi és civil kapcsolatokért felelős miniszter teszi közzé. „A közhasznúsági mellékletben be kell mutatni:

- a szervezet által végzett közhasznú tevékenységeket,
- ezen tevékenységek fő célcsoportjait és eredményeit,
- a közhasznú jogállás megállapításához szükséges adatokat, mutatókat.

A közhasznúsági melléklet tartalmazza:

- a vagyon felhasználásával kapcsolatos kimutatást,
- a közhasznú cél szerinti juttatások kimutatását,

⁵ Kahulits Andrea, A civil szervezetek és gazdálkodásuk 2012-től, *Adó* 2012/12, 51. oldal

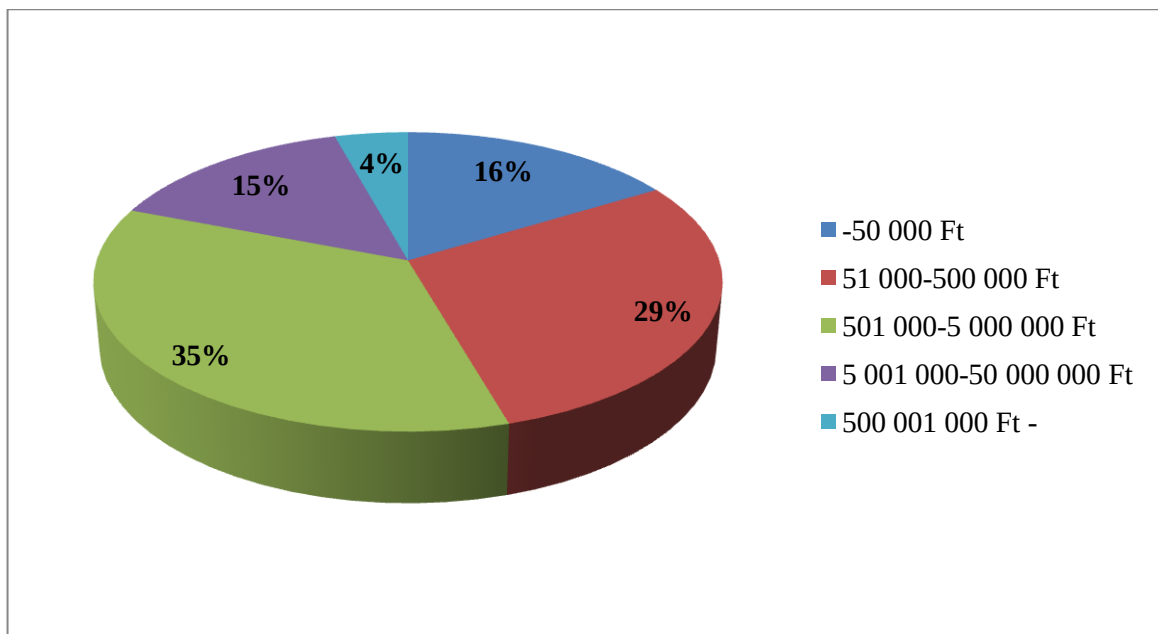
- a vezető tisztségviselőinek nyújtott juttatások összegét, és
- a juttatásban részesülő vezető tisztségek felsorolását.”⁶

Jelentős változás azonban, hogy a közhasznúsági melléklet a számviteli beszámolót és a rövid tartalmi beszámolót nem tartalmazza.

2012. január 1-től a civil törvény kimondja, hogy minden egyes civil szervezetnek kötelező letétbe helyeznie a beszámolóját és a közhasznúsági mellékletet, melynek határideje a tárgyévet követő év május 31. napja. Ezen intézkedés lényege, hogy érvényesülhet a nyilvánosság és átláthatóság, mint a civil szektor két fő alapelve.⁷

Nonprofit szervezetek számának megoszlása bevételnagyság szerint, 2012 (%)

4. ábra

Forrás: http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qpg006.html saját szerkesztés alapján. Letöltés dátuma: 2014.04.10.

⁶ Kahulits Andrea, A civil szervezetek és gazdálkodásuk 2012-től, *Adó* 2012/12, 52. oldal

⁷ Kahulits Andrea, A civil szervezetek és gazdálkodásuk 2012-től, *Adó* 2012/12, 48-52. oldal)

Nonprofit szervezetek száma, megoszlása tevékenységi csoport szerint, 2010, 012 (db,%)

2. táblázat

TEVÉKENYSÉGCSOPORT	ALAPÍTVÁNYOK		TÁRSAS NONPROFIT SZERVEZETEK	
	száma	megoszlása, %	száma	megoszlása, %
2010				
Kultúra és Vallás	4 587	19,5	5 048	12,1
Sport	975	4,2	6 551	15,8
Szabadidő, hobbi	557	2,4	10 573	25,3
Oktatás	7 470	31,7	1 284	3,1
Kutatás	631	2,7	696	1,7
Egészségügy	2 246	9,6	823	2,0
Szociális ellátás	3 718	15,9	2 031	4,9
Polgárvédelmi tűzoltás	110	0,5	803	1,9
Környezetvédelem	619	2,6	1 149	2,8
Településfejlesztés	1 387	5,9	2 630	6,3
Gazdaságfejlesztés	313	1,3	1 450	3,5
Jogvédelem	137	0,6	750	1,8
Közbiztonság védelme	242	1,0	2 056	5,0
Többcélú adományoztatás, nonprofit szövetségek	39	0,2	745	1,8
Nemzetközi kapcsolatok	319	1,4	489	1,2
Szakmai, gazdasági érdekképviselő	37	0,2	3 974	9,6
Politika	69	0,3	479	1,2
2012				
Kultúra és Vallás	4 487	19,5	5 443	12,9
Sport	961	4,2	6 688	15,8
Szabadidő, hobbi	552	2,4	10 585	25,0
Oktatás	7 360	32,0	1 381	3,3
Kutatás	621	2,7	736	1,7
Egészségügy	2 191	9,5	879	2,1
Szociális ellátás	3 665	16,0	2 167	5,1
Polgárvédelmi tűzoltás	109	0,5	766	1,8
Környezetvédelem	616	2,7	1 214	2,9
Településfejlesztés	1 322	5,8	2 675	6,3
Gazdaságfejlesztés	287	1,2	1 595	3,8
Jogvédelem	139	0,6	712	1,7
Közbiztonság védelme	212	0,9	2 091	4,9
Többcélú adományoztatás, nonprofit szövetségek	39	0,2	700	1,7
Nemzetközi kapcsolatok	305	1,3	493	1,2
Szakmai, gazdasági érdekképviselő	37	0,2	3 730	8,8
Politika	62	0,3	435	1,0

Forrás: http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qpg004.html alapján saját szerkesztés. Letöltés dátuma: 2014.04.10.

2. TÁMOGATÁS FORMÁI

3.1 Adomány

A civil törvény 2. § 1. pontjának meghatározása szerint az adomány „a civil szervezeteknek létesítő okiratában rögzített céljaira – ellenszolgáltatás nélkül juttatott eszköz, illetve nyújtott szolgáltatás”.

A törvény értelmében adománygyűjtés is lehetséges a civil szervezetek részére, melyhez a szervezet írásbeli meghatalmazása szükséges, azonban ez nem járhat az adományozók és más személyek zavarásával, jogaik megsértésével. Az adományokat nyilvántartásba kell venni az adományozó által meghatározott könyv szerinti értéken, vagy piaci értéken.

Adománygyűjtés szabályai összefoglalva:

- „az adományozás önkéntes, az adománygyűjtés nem járhat mások zavarásával,
- az adományozott köteles tájékoztatni az adományozót az adománygyűjtés céljáról és az ismert adományozót az adomány felhasználásáról,
- az adományozott civil szervezetnek a 350/2011. (XII.30) kormányrendelet 2.§ (2) bekezdése szerinti módon be kell számolnia az adományok felhasználásáról, azaz honlapján, és amennyiben rendelkezik hírlevéllel, ezen az úton is köteles tájékoztatást adni. Így tud érvényesülni a nyilvánosság és átláthatóság elve.

Nem minősül adománynak:

- a közérdekű önkéntes tevékenység keretében végzett munka;
- a köznevelésről szóló törvény alapján végzett közösségi szolgálat (ilyen az érettségi bizonyítvány átvételéhez kötött 60 órás kötelező gyakorlat igazolása valamilyen közösségi munkában);
- az egészségügyről szóló törvény alapján adományozott szerv, szövet.

Az ún. szja 1% gyűjtésére végzett tevékenységre is az adománygyűjtés szabályait kell alkalmazni.”⁸

Az adományokon belül megkülönböztetünk pénzadományt, tárgy- és szolgáltatás adományozását. Pénzadomány nyújtható a bankokon keresztül átutalással, telefonvonal hívásával, illetve készpénz átutalási megbízással (sárga csekk). Eszköz- és szolgáltatásadomány lehet bármilyen tárgy, illetve a támogató által elvégzett szolgáltatás, amely a civil szervezetek működését segíti.

3.2. Tartós adományozás

A civil törvény 2. § 27. pontja szerint a tartós adományozás fogalma a következő: ” a civil szervezet és az adományozó által írásban kötött szerződés alapján nyújtott pénzbeli támogatás, ha a szerződésben az adományozó arra vállal kötelezettséget, hogy az adományt a szerződéskötés (szerződésmódosítás) évében és az azt követő legalább három évben, évente legalább egy alkalommal - azonos vagy növekvő összegben - ellenszolgáltatás nélkül adja, azzal, hogy nem számít ellenszolgáltatásnak, ha a közhasznú szervezet a közhasznú szolgáltatás nyújtása keretében utal az adományozó nevére, tevékenységére.”

3.3. Felhasznált összegek támogatásonkénti bemutatási kötelezettsége

A kettős könyvvitelt vezető közhasznú jogállású civil szervezeteknek a kiegészítő mellékletükben be kell mutatniuk támogatásonként az adóévben felhasznált összegeket, melyeket fejlesztési célokra, illetve költségeik ellentételezésére kaptak.

⁸ Kahulits Andrea, A civil szervezetek és gazdálkodásuk 2012-től, *Adó* 2012/12, 53-54. oldal

3. CIVIL SZERVEZETEK TÁMOGATÓI

4.1. Magánszemély támogatók

A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény biztosított az adományozó magánszemélyek részére adókedvezményt, de csak 2008-ig. 2008. után magánszemélyek már semmilyen adókedvezményben nem részesülhetnek, ha civil szervezeteket támogatnak. Azonban érdemes megemlíteni a személyi jövedelemadó 1%-ának felajánlását, aminek még mindig nagy jelentősége van.

Személyi jövedelemadó 1%-ának kedvezményezettjei:

- egyesület és alapítvány, amennyiben 2012. január 1-től ténylegesen és megszakítás nélkül közhasznú tevékenységet folytat,
- olyan közhasznú alapítvány, közhasznú egyesület, amely állami szervvel vagy helyi önkormányzattal folytat tevékenységet,
- törvény által felsorolt szervezetek (pl.: könyvtári, levéltári, múzeumi és egyéb kulturális illetve alkotó- és előadó-művészeti tevékenységet folytató szervezetek,
- egyházak.

Közös feltétel, hogy székhelyüknek belföldön kell lennie, működésüknek a magyarországi és határon túli magyarság érdekében kell történnie, alapcél szerint közhasznú tevékenységüket 2012. január 1-jétől folyamatosan és ténylegesen folytatják, illetve közvetlen politikai tevékenységet nem folytathatnak és szervezetük pártoktól teljes mértékben függetlenül működjön, azoknak támogatást nem nyújthatnak.⁹

⁹ Businé Dobos Márta előadása (NAV Észak-alföldi Regionális Adó Főigazgatósága Jogi, Tájékoztatási és Törvényességi Főosztály Tájékoztatási és Koordinációs O.)

SZERVEZET NEVE	ADÓ 1%-BÓL BEFOLYT ÖSSZEG (FT)
Daganatos Beteg Gyermekekért Alapítvány	322 945 072
Gyermekekért Alapítvány	200 560 985
Gyermekekért Támogató Alapítvány	108 385 425
Heim Pál Gyermekkorház Fejlesztéséért Alapítvány	105 477 743
Rex Kutyaotthon Alapítvány	880 50 776
Bátor Tábor Alapítvány	76 288 455
Szent Márton Gyermekmentő Közhatalnó Alapítvány	68 897 792
Együtt a Leukémiás Gyermekekért Alapítvány	66 477 708
Rákosmenti Noé Bárhája Állatotthon Alapítvány	65 690 701
Dévai Szent Ferenc Alapítvány	58 746 499

Forrás:http://www.ado1szazalek.com/hirek/ado_1_statistikak/ado_1_szazalek_felajanlas_toplistak alapján saját szerkesztés. Letöltés dátuma:2014.01.16.

4.2. Civil szervezet támogatók

Maga a civil szervezet is nyújthat adományt vagy támogatást másik civil szervezet részére, vagy akár gazdasági társaságoknak. Civil szervezet támogató esetén a nyújtott támogatások költségelszámolásának adójogi megítélése eltérő lehet attól függően, hogy rendelkezik e vagy sem közhasznú besorolással. Ez a kérdés azonban csak abban az esetben merül fel, ha a saját vállalkozási tevékenysége eredménye terhére számolja el a támogatás összegét a civil szervezet (erről a társasági adóról és osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény. 3. számú mellékletében találunk rendelkezéseket). Nem kell foglalkozni az adókedvezmény kérdésével, ha olyan szervezet ad támogatást, amely nem

végez vállalkozási tevékenységet, illetve ha a vállalkozási tevékenységet is végző szervezet közhasznú tevékenysége terhére nyújtja a támogatást.

Bármely közhasznú besorolással rendelkező szervezet a társasági adóról és osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény 3. mellékletében kivételként szerepel, így figyelmen kívül hagyhatja az abban foglalt rendelkezéseket az általa nyújtott, nem adomány támogatás esetében. A közhasznú szervezetnél tehát a vállalkozási tevékenysége eredménye terhére elszámolt támogatás nyilatkozat, illetve bármely feltétel nélkül elismerhető az adóalapnál.¹⁰

4.3. Gazdálkodó szervezet támogatók

4.3.1. Adomány fogalma a társasági adóról és osztalékadóról szóló törvény szerint

A gazdálkodó szervezet támogatók szemszögéből az adomány fogalmát újra kell értelmezni, mégpedig a társasági adóról és osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény 4. § 1/a. pontjának meghatározása szerint. Ugyanis a támogatások közül nem mindegyik minősül kifejezetten adománynak, és ha esetleg annak is minősül nem biztos, hogy az adományozó gazdálkodó szervezet igénybe vehet rá bármiféle adókedvezményt. Tehát a társasági adóról és osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény alapján különbséget kell tenni az adománynak minősülő és az adománynak nem minősülő támogatások között, hiszen a két kategóriában eltérően érvényesíthetők a kedvezmények.

A társasági adóról és osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény 4 § 1/a pontja alapján adomány „a közhasznú szervezet részére törvényben meghatározott közhasznú tevékenysége támogatására, valamint az egyházi jogi személy részére törvényben meghatározott tevékenysége támogatására, továbbá a közérdekű kötelezettségvállalás céljára az adóévben visszafizetési kötelezettség nélkül adott támogatás, juttatás, térítés nélkül átadott eszköz könyv szerinti értéke, térítés nélkül nyújtott szolgáltatás bekerülési értéke, feltéve hogy az nem jelent az e törvényben meghatározottakon túl vagyoni előnyt az adományozónak, az adományozó tagjának vagy részvényesének, vezető tisztségviselőjének, felügyelőbizottsága vagy igazgatósága tagjának, könyvvizsgálójának,

¹⁰ Ácsné Molnár Judit, Alapítványok támogatása 2012, Adó 2012/3, 18. oldal

illetve ezen személyek vagy a természetes személy tag vagy részvényes közeli hozzátartozójának azzal, hogy nem minősül vagyoni előnynek az adományozó nevére, tevékenységére történő utalás.”

Ha a közhasznú szervezet valamiféle vagyoni előnyben részesítené a támogatót a támogatásért cserébe, akkor a kapott támogatás adománynak már nem minősülhet.

Az előbbiekből következik tehát, hogy a közhasznú civil szervezeteknek csak a civil törvény szerint meghatározott közhasznú tevékenységének támogatása minősül adománynak.

Közhasznú tevékenység fogalma a civil törvény 2 § 20. pontja alapján: „közhasznú tevékenység: minden olyan tevékenység, amely a létesítő okiratban megjelölt közfeladat teljesítését közvetlenül vagy közvetve szolgálja, ezzel hozzájárulva a társadalom és az egyén közös szükségleteinek kielégítéséhez”.

Természetesen a civil szervezetek más cél szerinti – nem közhasznú - tevékenysége is támogatható, de az adójogi értelemben nem minősül adománynak, mint ahogy a vállalkozási tevékenységének támogatása sem. Ezekben az esetekben az adományozó nem veheti igénybe az adományozással kapcsolatos kedvezményeket.¹¹

4.3.2. Társaságiadó-alanyok meghatározása

A kedvezmények ismertetése előtt fontos lépés meghatározni, ki is számít társaságiadó-alannak. A társasági adó alanyok körét a társasági adóról és osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény. 2 §- a pontosan meghatározza, dolgozatomban azonban csak a leglényegesebbeket emelném ki:

- gazdasági társaság,
- egyesülés,
- európai részvénytársaság és szövetkezet,
- szövetkezet,
- állami vállalat, tröszt, egyéb állami gazdálkodó szerv,
- ügyvédi iroda, végrehajtói iroda, szabadalmi ügyvivői iroda, közjegyzői iroda,
- erdőbirtokossági társulat, vízitársulat,

¹¹ Ácsné Molnár Judit, Adományok a társaságiadó-törvény rendszerében, 2012, Adó 2012/11, 38. oldal

4.3.3. Nyilatkozat – igazolási kötelezettség

Amennyiben nem adománynak minősülő támogatásról van szó, a kedvezményezett támogatója részére nyilatkozatot köteles kiállítani. Ezen nyilatkozat birtokában a támogatónak nem kell megnövelnie adózás előtti eredményét a támogatás összegével.

A közhasznú jogállású szervezet a közhasznú tevékenységéhez kapott adományról az adományozók részére igazolást köteles kiállítani, ugyanis csak ezen igazolás birtokában élhet a társaságiadó-alany adományozó azzal a lehetőségével, hogy az adomány összegével nem kell megnövelnie adózás előtti eredményét, illetve csökkentheti is azt akár. Az igazolásnak a társasági adóról és osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény. szerint a következőket kell tartalmaznia:

- a kiállító és az adózó (adományozó) megnevezését, székhelyét, adószámát,
- a támogatás, juttatás összegét, célját.

A támogatás során a kedvezményezett nem köteles sem nyilatkozatot, sem pedig igazolást kiállítani, amennyiben a támogatás jogszabályon alapulónak minősül. Ebben az esetben a támogatást nyújtónál az adóalap megállapításakor nem növelő tételként kerül elismerésre a támogatás összege.¹²

4.3.4. Támogatások ráfordításként történő elismerése

Bármilyen formában is nyújt támogatást egy vállalkozás civil szervezetek részére, a ráfordításként való elszámolásakor két részre tagolható: elismert ráfordítás és feltétellel elismert ráfordítás.

¹² Ácsné Molnár Judit, Alapítványok támogatása 2012, Adó 2012/3, 13. oldal

4.3.4.1. Elismert ráfordítás

4.3.4.1.1. Adóalapot nem növelő tétel a nyújtott támogatás

A társasági adóról és osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI törvény. 3. mellékletének B/17. pontja alapján a vállalkozási tevékenység érdekében felmerült költségnek, ráfordításnak, azaz adózás előtti eredményt nem növelő tételnek minősül „az adóévben adomány jogcímén visszafizetési kötelezettség nélkül adott támogatás, juttatás, térítés nélkül átadott eszköz könyv szerinti értéke, térítés nélkül nyújtott szolgáltatás bekerülési értéke, feltéve, hogy az adózó rendelkezik a közhasznú szervezet, az egyházi jogi személy, a közérdekű kötelezettségvállalás szervezője által az adóalap megállapítása céljából kiállított igazolással, amely tartalmazza a kiállító és az adózó megnevezését, székhelyét, adószámát, az adomány összegét és a támogatott célt”.

Az előzőeken túl ugyancsak a vállalkozási tevékenység érdekében felmerült költségnek, ráfordításnak minősül a társaságiadó-alanyoknál a társasági adóról és osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény. 3. mellékletének B/19. pontja alapján az általuk „az adóévben visszafizetési kötelezettség nélkül adott támogatás, juttatás, térítés nélkül átadott eszköz könyv szerinti értéke, térítés nélkül nyújtott szolgáltatás bekerülési értéke, feltéve, hogy annak átadása, nyújtása jogszabályon alapul”.

4.3.4.1.2. Adóalapot csökkentő tétel a nyújtott támogatás

Az adományt nem csak ráfordításként lehet elszámolni, hanem az adózás előtti eredményt csökkentő tételként is. A társasági adóról és osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény. 7.§ 1. bekezdés z) pontjának meghatározása szerint csökkentő tételként is figyelembe vehető a közhasznú szervezetek részére az adóévben visszafizetési kötelezettség nélkül adott támogatás, juttatás, valamint a térítés nélkül átadott eszköz könyv szerinti értéke és a térítés nélkül nyújtott szolgáltatás bekerülési értéke, amennyiben az adományozó rendelkezik a kedvezményezett által kiállított igazolással.

Csökkentő tétel mértéke:

Az előbbieken felsorolt adományozások

- 20%-a, ha közhasznú szervezet támogatásáról van szó,
- további 20%-a, ha tartós adományozási szerződés áll fenn,

de együttesen nem haladhatják meg az adózás előtti eredmény összegét.¹³

Példa adóalap csökkentésre

4. ábra

PÉLDA

Ha „A” cég „B” közhasznú egyesületnek a közhasznú tevékenységéhez 2012-ben átutal 100 egység támogatást (ez adomány), az „A” cégnek a 100 egység ráfordítás összegével a „B” egyesülettől kapott igazolás birtokában – nem kell megnövelnie az adózás előtti eredményét. Ugyanezen tartalmú igazolás alapján továbbá az „A” cég csökkentheti is az adózás előtti eredményét 20 egységgel, illetve – ha az „A” cég és a „B” közhasznú egyesület tartós adományozási szerződést kötött – 40 egységgel, feltéve, hogy van ekkora összegű adózás előtti eredménye.

Forrás: Ácsné Molnár Judit, Adományok a társaságiadó-törvény rendszerében, Adó 2012/11, 39. oldal alapján saját szerkesztés

4.3.4.2. Feltétellel elismert ráfordítás

Az adózás előtti eredményt növelő tételnek minősül a társasági adóról és osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény 3. mellékletének A/13. pontja alapján az adózó által „az adóévben nem adomány céljából, visszafizetési kötelezettség nélkül adott támogatás, juttatás, véglegesen átadott pénzeszköz, a térítés nélkül átadott eszköz könyv szerinti értéke (ide nem értve az általános forgalmi adóról szóló törvény szerinti árumintát), az adózó által ellenérték nélkül átvállalt kötelezettségnek az adóévi adózás

¹³ Ácsné Molnár Judit, Adományok a társaságiadó-törvény rendszerében, 2012, Adó 2012/11, 38. oldal

előtti eredmény terhére elszámolt összege, az adóévben térítés nélkül nyújtott szolgáltatás bekerülési értéke, valamint e juttatásokkal kapcsolatban ráfordításként elszámolt általános forgalmi adó, ha a juttatás külföldi személy vagy az üzletvezetés helye alapján külföldi illetőségű részére történik vagy az adózó nem rendelkezik a juttatásban részesülő nyilatkozatával, amely szerint a juttatás adóévében az eredmény e juttatás következtében elszámolt bevétel nélkül számítva nem lesz negatív, amelyet a beszámoló elkészítését követően nyilatkozat útján igazol”.

4.3.4.3. Kettős nyilatkozatadás

Ha olyan támogatást nyújt egy gazdálkodó szervezet, amely adománynak nem minősül, nem kell megnövelnie az adózás előtti eredményét, de csak abban az esetben, ha a következő feltételek teljesülnek:

- rendelkezik a támogatásban részesülő nyilatkozatával, valamint
- egy újabb nyilatkozattal is rendelkezik, amelyet már a támogatásban részesülő beszámolójának elkészítését követően állítottak ki annak érdekében, hogy alátámassza az első nyilatkozatban foglaltakat.

Természetesen itt is beszélhetünk kivételről, azaz el lehet tekinteni a kettős nyilatkozatadási kötelezettségtől, mégpedig abban az esetben, ha egy közhasznú szervezet nyújtja az adománynak nem minősülő támogatást. Ilyenkor a támogatás feltétel nélkül elismert ráfordításnak számít.

Példa kettős nyilatkozatadásra

5. ábra

PÉLDA

Ha az „A” cég „B” cégnek 2012-ben átutal 100 egység támogatást (nem adomány), akkor az „A” cégnek akkor nem kell megnövelnie az adózás előtti eredményét, ha a „B” cég teljesíti részére a kettős nyilatkozatadási feltétel.

Forrás: Ácsné Molnár Judit, Adományok a társaságiadó-törvény rendszerében, Adó 2012/11, 39. oldal alapján saját szerkesztés

4.3.4.4. Törvény által elismert ráfordítás

Mint ahogyan azt már egy korábbi fejezetben tárgyaltam, el kell tekinteni a nyilatkozat és igazolásadási kötelezettségtől, amennyiben a támogatás nyújtása jogszabályon alapul. Ebben az esetben a törvényi előírás alapján az adózás előtti eredményt sem kell megnövelnie a támogatás összegével a támogatónak.

Példa törvény által elismert ráfordításra

6. ábra

PÉLDA

Ha „A” kft. 100 egység saját üzletrészt a vásárlástól számított egy éven belül a tagoknak törzsbetéteik arányában térítés nélkül átad, úgy nem kell növelő tételt alkalmazni. A jogszabály – Gt. 135. § (5) bekezdése- alapján elszámolt 100 egység ráfordítás feltétel elismert az adóalapnál.

Forrás: Forrás: Ácsné Molnár Judit, Adományok a társaságiadó-törvény rendszerében,
Adó 2012/11, 39. oldal

4.4. Tartós adományozás kedvezménye

Ennél a pontnál elsőként szeretném újra feleleveníteni a tartós adományozás fogalmát. A civil törvény 2. § 27. pontja szerint a tartós adományozás fogalma a következő: „a civil szervezet és az adományozó által írásban kötött szerződés alapján nyújtott pénzügyi támogatás, ha a szerződésben az adományozó arra vállal kötelezettséget, hogy az adományt a szerződéskötés (szerződésmódosítás) évében és az azt követő legalább három évben, évente legalább egy alkalommal - azonos vagy növekvő összegben - ellenszolgáltatás nélkül adja, azzal, hogy nem számít ellenszolgáltatásnak, ha a közhasznú szervezet a közhasznú szolgáltatás nyújtása keretében utal az adományozó nevére, tevékenységére.”

Az előző meghatározásból tisztán látszik, hogy tartós adományozási szerződés csak és kizárólag írásban köthető és legalább négy éven keresztül minden évben legkevesebb egy

alkalommal az előző évi összeggel megegyező, vagy annál nagyobb összegű támogatás nyújtására vállal kötelezettséget az adományt adó.

A tartós adományozás után igénybe vehető kedvezményekre dolgozatomban 4.3.4.1.2. pontjában foglaltak érvényesek. Tehát 20+20% kedvezmény vehető igénybe. A +20% már a szerződéskötés évében megilleti az adományozót, de természetesen már ekkor is figyelembe kell venni, hogy az igénybe vehető kedvezmény nem haladhatja meg az adózás előtti eredmény összegét.

Itt érdemes még megemlíteni, hogy tartós adományozási szerződés keretében kizárólag pénzben nyújtható adomány

4.5. Tartós adományozás nem teljesítésének következménye

Amennyiben nem történik meg a tartós adományozás, csak az adományozó felet terhelik a szankciók, ugyanis csak ő viseli a felelősséget. Abban az esetben tehát, ha a tartós adományozás teljesítése elmarad, az adományozónak a társasági adóról és osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény 8.§ (1) bekezdés s) pontja alapján meg kell növelnie az adózás előtti eredményét az adóévet megelőző év(ek)ben az adózás előtti eredmény csökkentéseként a tartós adományozásra tekintettel elszámolt

- többletkedvezmény összegével, ha a másik szerződő fél közhasznúsági nyilvántartásból való törlése, illetve jogutód nélküli megszűnése miatt az adóévben a tartós adományozásról szóló szerződésben vállaltakat nem tudta teljesíteni, vagy
- többletkedvezmény kétszeresével, ha az adózó bármely más ok miatt nem tudott a szerződésnek megfelelően teljesíteni.

Tehát az adózás előtti eredményt növelő tételeként merül fel a tartós adományozási szerződés korábbi éveiben igénybe vett plusz 20%-os, illetve annak kétszeresével történő adózás előtti eredmény csökkentése a tartós adományozás nem teljesítése esetén.¹⁴

¹⁴ Ácsné Molnár Judit, Alapítványok támogatása 2012, Adó 2012/3, 19. oldal

Adományozó szervek száma és megoszlása, valamint az általuk kiosztott támogatások
nagysága,2011-2012 (db,%)

4. táblázat

TÁMOGATÁSI FORMA	TÁMOGATÁST NYÚJTÓ SZERVEZETEK		KIOSZTOTT TÁMOGATÁSOK	
	SZÁMA	ARÁNYA, %	ÖSSZEG, MILLIÓ FT	ÁTLAGOS ÖSSZEG, EZER FT
2011				
Pénzbeli támogatás:				
Lakosságnak	5 799	8,8	24 864,7	4 288
Szervezetnek	6 463	9,9	101 068,3	15 638
Együtt	10 969	16,7	125 933,0	11 481
Kiosztott összes támogatás:				
Lakosságnak	7 130	10,9	30 851,9	4 237
Szervezetnek	8 082	12,3	121 212,6	14 998
Összesen	13 335	20,3	152 064,5	11 403
2012				
Pénzbeli támogatás:				
Lakosságnak	6 222	9,5	26 798,6	4 307
Szervezetnek	6 939	10,6	93 147,8	13 424
Együtt	11 102	17,0	119 946,4	10 804
Kiosztott összes támogatás				
Lakosságnak	7 621	11,7	34 455,7	4 521
Szervezetnek	8 370	12,8	98 837,7	11 809
Összesen	13 418	20,6	133 293,4	9 934

Forrás: http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qpg007.html alapján saját szerkesztés. Letöltés dátuma: 2014.01.16.

5.TÁMOGATÁSOK GYAKORLATBAN TÖRTÉNŐ MEGVALÓSULÁSA: VAKOK ÉS GYENGÉNLÁTÓK JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI EGYESÜLETE

TDK dolgozatomat a való életből vett szolnoki egyesület gyakorlati példájával fejezem be, szemléltetve ezzel az előzőekben leírtakat. Ezen záró fejezetben foglaltak egy általam készített kérdőív alapján szerkesztődtek, amelynek kérdései a mellékletben megtalálhatóak.

5.1 Egyesület rövid bemutatása

A Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége Szolnok Megyei Szervezete 1955-ben alakult meg, majd a Vakok és Gyengénlátók Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Egyesületét 2004-ben hozták létre. Az egyesület, melynek székhelye a Szolnokon, a Móra Ferenc út 15. földszintjén található, több évtizede folytat magas színvonalú érdekképviselési munkát és ápolja a megyében élő vak és gyengénlátó személyek közösségének hagyományait tekintettel a folyamatosan változó gazdasági helyzetre. Célja az alapszabályban foglaltaknak megfelelően, hogy képviselje, védelmezze a látássérültek érdekeit más szervekkel szemben, valamint segítse őket az életviteli nehézségek leküzdésében. Ezenkívül elősegíti a látássérültek művelődését, előbbre jutását a sport területén is, illetve családsegítő, ismeretterjesztő, érzékenyítő és szemléletformáló tevékenységet is végez.

5.2. Civil törvény hatása az egyesületre

A civil törvény legnagyobb hatását az alapszabály módosítása jelentette 2012.január 1-jétől. Ezenkívül minden év május 31-ig le kell adni a beszámolót és az ahhoz tartozó közhasznúsági mellékletet, illetve a törvény értelmében köteles 2012. január 1 óta kettős könyvvitelt vezetni. Bár a kormány célja az volt, hogy kiszűrje a már nem működő, valamint a nem kifejezetten civil tevékenységet folytató civil szervezeteket mégsem volt szükség újra regisztrációra az adminisztrációs terhek elkerülésére tekintettel.

5.3. Adománygyűjtés lebonyolítása

Kifejezetten folyamatos adománygyűjtést nem végez az egyesület, magánszemélyek megkeresése sem jellemző, és csak egyetlen egy kihelyezett adománygyűjtő ládával rendelkezik, amely az irodában (5000 Szolnok, Móra Ferenc út 15., fsz. 2.) található. A láda tartalmáról pontos jegyzőkönyvet vezetnek a kiürítése során.

Adománygyűjtő stratégiájuk inkább az egyes rendezvények lebonyolításához kapcsolódik. Ennek menete a következő:

- Rendezvény meghirdetése hírlevélen keresztül, közgyűléseken, klubok keretében, esetleg papír alapú levélben vagy más rendezvényeken.
- Rendezvény programjának meghatározása.
- Helyzetfelmérés, költségszámítások: mire lesz szükség a rendezvény során.
- A helyzetfelmérés alapján a megfelelő támogatók felkeresése, program és várható létszám ismertetése. (A létszám nagyon fontos információ a támogatók részére.)

Ezáltal, hogy az egyesület rendezvények lebonyolításáért felelős kollégája felkeresi az adott támogatót és ismerteti a programot sokkal komolyabbnak hat a felkeresett vállalat szemében, hiszen azt láthatja, hogy ez az egyesület célirányos, és már rendelkezik egy jól megszokott és bevált adománytervvel, így növelve az esélyt az esetleges támogatás eléréséhez.

5.4. Tartós adományozás kérdésköre

Jelenleg sajnos nem áll egy vállalkozással sem tartós adományozási kapcsolatban a Vakok és Gyengénlátók Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Egyesülete. Ennek több oka is van. Először is az, hogy a rendszeres támogatók még nem igazán merik elkötelezni magukat az egyesület mellett, ugyanis félnek az adományozási szerződés fennállásának ideje alatt esetlegesen felmerülő nem teljesítés szankciójától. A másik ok pedig, hogy ha lennének is olyan vállalatok, amelyek hajlandóak tartós adományozási szerződést kötni valakivel, szívesebben teszik azt egy országos szervezettel.

5.5. Magánszemély támogatók

Mint ahogy azt már a dolgozatomban korábban említettem, a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény 2008-ig biztosította a magánszemélyeknek a támogatásokért cserébe járó adókedvezményt. Ebben az időszakban (2008 előtt) éves szinten a magánszemélyek által nyújtott támogatások összege elérte akár az 500.000 forintot is. 2008 óta azonban a magánszemélyek a támogatásokra már semmiféle adókedvezményt nem vehetnek igénybe, így többnyire csak a személyi jövedelemadó 1%-ának felajánlása marad, amely az általam bemutatott egyesületnél éves szinten alig éri el a 160.000 forintot. Ennek az lehet az oka, hogy még mindig kevesen rendelkeznek az 1%felett, illetve az egyesületnek felajánlók sem minden évben ide utalják, hanem esetleg valamely kapcsolódó, másik egyesület részére, azaz évenként megoszlik az 1%-os felajánlás a vakokat és gyengénlátókat támogató egyesületek között.

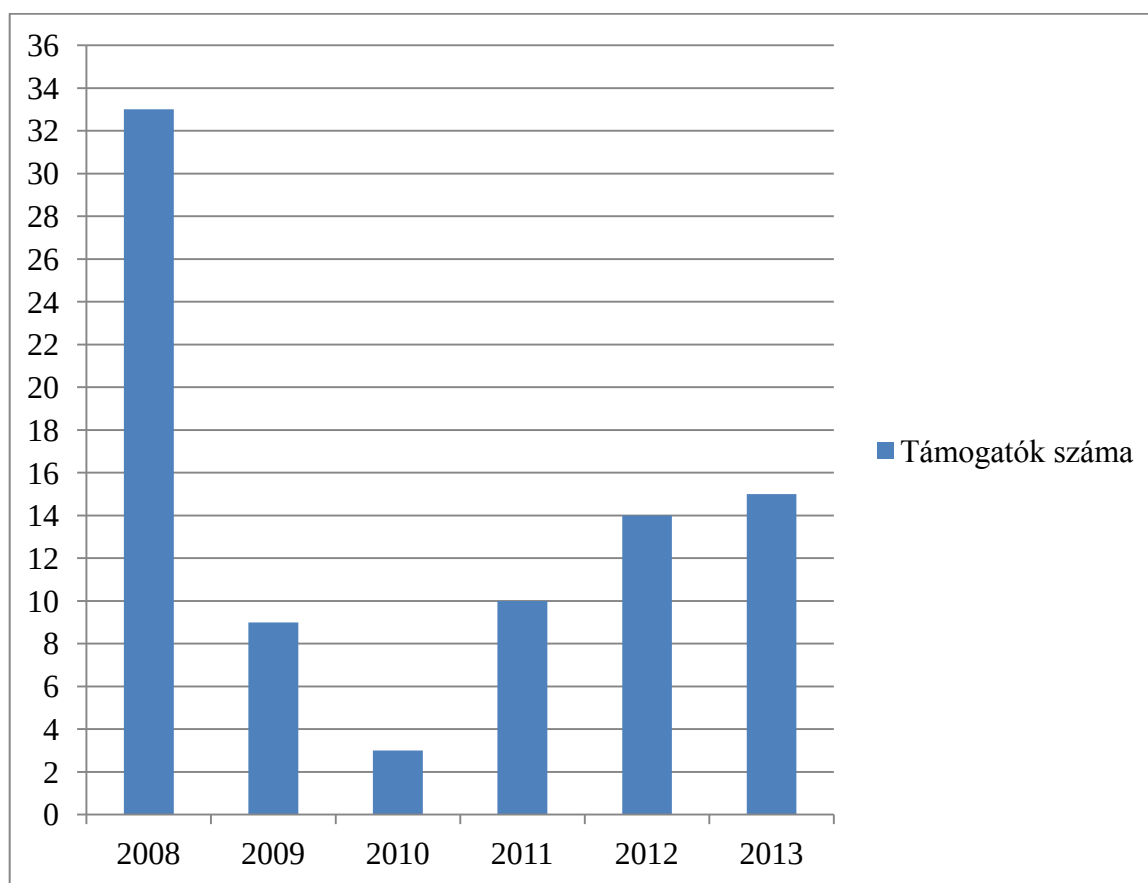
Természetesen a magánszemélyek részéről nem csak a személyi jövedelemadó 1%-ának felajánlása érkezik be támogatásként, hiszen számos magánszemély támogatóval is rendelkezik az egyesület, akiknek listáját részletesen, rendezvényekre bontva megtalálhatjuk az egyesület honlapján (www.jnszmvakok.hu) is.

5.6. Gazdálkodó szervezet támogatók

Az egyesület rengeteg támogatóval büszkélkedhet, amelyek között nem csak magánszemélyek, hanem egyéni vállalkozók és kisebb helyi vállalkozások is szerepelnek. Összességében elmondható, hogy megyei szinten a vállalkozások nem rendelkeznek semmilyen támogatási stratégiával, inkább az ad hoc módon történő adományozás a jellemző. Ezt általában az határozza meg, hogy egy-egy civil szervezet mennyire ismert a megyében. A támogatások során jellemzően tárgyi adományokról beszélhetünk, a pénzben történő adományozás kevésbé jellemző, ennek értéke kb. 1.000 és 50.000 forint közé tehető. A tárgyi adományozók közül kiemelkedő a Béres Zrt. például, aki akár 50.000 forint értékű egészségügyi termékekkel szokta támogatni az egyesület rendezvényeit.

Egy csepp egészség elnevezésű rendezvény támogatóinak száma az egyes években,
2008-2013 (db)

7. ábra

Forrás: http://www.jnszmvakok.hu/?page_id=63 alapján saját szerkesztés. Letöltés
dátuma: 2014.04.20.

6.ÖSSZEGZÉS

A 2011. évi civil törvény jelentős változásokat hozott a nonprofit szektor életében, ugyanis számos jogszabály született a nyilvántartásba vételük, működésük, támogatásuk, gazdálkodásuk megváltoztatására. Ezen kívül láthattuk azt is, hogy egy civil szervezetnek a közhasznú jogállás megszerzéséhez számos kritériumnak (megfelelő erőforrás és társadalmi támogatottság) kell megfelelnie. A közhasznú jogállás megszerzése után kötelező a közhasznúsági melléklet elkészítése és annak letétbehelyezése is.

A dolgozatban megismerkedhettünk a támogatás formáival, mely szerint a nonprofit szektort támogathatjuk pénzbeli adománnyal, eszközadománnyal és térítésmentesen nyújtott szolgáltatással. A civil szervezetek életében az adománygyűjtés, amely szintén csak meghatározott szabályok mellett történhet, egy nagyon fontos tevékenység, hiszen ebből tudják tevékenységük meghatározott részét fedezni.

Az adományt azonban nem csak a civil oldalról fontos vizsgálni, hanem az adományozók oldaláról is. A magánszemélyek a korábban megnevezett három fő adománykategórián túl a személyi jövedelemadójuk 1%-ának felajánlásával támogathatnak civil szervezeteket. Ezért a felajánlásért korábban adókedvezmény illette meg őket, de 2008-tól ez a lehetőség már nem él. Természetesen civil szervezet is támogathat civil szervezeteket, ebben az esetben azonban a költségelszámolás adójogi megítélése eltérő lehet a közhasznú besorolás függvényében. A gazdálkodó szervezeteknél pedig elsősorban aszerint különböztetjük meg a támogatást, hogy az adománynak minősül -e, vagy sem. Amennyiben adománynak minősül, ráfordításként, bizonyos esetekben pedig akár adóalapot csökkentő tételként is el lehet számolni az adott támogatást az adóalap megállapításakor. És az egyszeri támogatások mellett fontos megemlíteni még a tartós adományozást, amikor is a támogatás több éven keresztül, folyamatosan fennáll.

Bár még manapság is beszélhetünk a civil szférának nyújtott adományozásról, támogatásról, mégis egyre kevesebb értéket képvisel. Mint ahogyan azt a bevezetőben is említettem, az emberek különféle közösségekbe tömörülnek. Ezen közösségek nem a profit megszerzésére törekednek, hanem egymás segítésére, a hagyományok ápolására, egy-egy jó cél megvalósítására. Ehhez azonban támogatásokra van szükség, hogy a szervezetek valahogyan fenn tudjanak maradni ebben a profitorientált világban, e nélkül ugyanis lehetetlen a tevékenységük végzése. Dolgozatomban erre szerettem volna felhívni a figyelmet.

Éppen ezért fontos feladatnak tartanám egy stabil politikai, gazdasági és jogi környezet kiépítésének megvalósítását a mindenkori kormányok részéről, mely lehetővé tenné még több olyan törvény meghozatalát, amely az adókedvezményekkel támogatásra serkenti mind a magánszemélyeket, mind pedig a gazdálkodó szervezeteket.

IRODALOMJEGYZÉK

1. Ácsné Molnár Judit, Alapítványok támogatása 2012, Adó 2012/3,13. oldal, 18-19. oldal
2. Ácsné Molnár Judit, Adományok a társaságiadó-törvény rendszerében, 2012, Adó 2012/11, 38-39. oldal
3. Brachinger Tamás: Nonprofit alapismeretek főiskolai jegyzet, 15. oldal
4. Businé Dobos Márta előadása (NAV Észak-alföldi Regionális Adó Főigazgatósága Jogi, Tájékoztatási és Törvényességi Főosztály Tájékoztatási és Koordinációs O.)
5. Dr. Gádor György, Rózsahegyi Viktória: Kézikönyv civil szervezetek alapításához (Második, javított, átdolgozott kiadás) Új Mandátum Könyvkiadó 2006, 11. oldal
6. Kahulits Andrea, A civil szervezetek és gazdálkodásuk 2012-től, Adó 2012/12., 48-54. oldal
7. http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qpg007.html (2014.01.16.)
8. http://www.ado1szazalek.com/hirek/ado_1_statistikak/ado_1_szazalek_felajanlas_toplistak (2014.01.16.)
9. http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qpk007a.html (2014.04.10.)
10. http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qpg004.html (2014.04.10.)
11. http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qpk009.html (2014.04.10.)
12. http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qpg006.html (2014.04.10.)
13. http://www.ksh.hu/docs/hun/xtabla/nonprofit/tablnpr11_12.html (2014-04-20)
14. http://www.jnszmvakok.hu/?page_id=63 2014.04.20.
15. 1989. évi II. törvény az egyesülési jogról
16. 1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról
17. 1996. évi LXXXI. törvény társasági adóról és osztalékadóról
18. 1997. évi CLVI. törvény a közhasznú szervezetekről
19. 2000. évi C. törvény a számvitelről
20. 224/2000 (XII.19.) Kormány rendelet a számviteli törvény szerinti egyes egyéb szervezetek beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól
21. 2011. évi CLXXV. törvény az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról

MELLÉKLETEK

1. számú melléklet: Interjú kérdései az egyesület felé

- Szervezet rövid bemutatása
- Részesült e valamilyen támogatásban, gyűjtött e adományt 2012.január 1. előtt?
Ha igen, milyen támogatásban?
- Milyen hatással volt a civil törvény megalkotása az adott szervezet működésére?
(röviden)
- 2012. január 1-től hogyan változott a támogatók köre?
- Részesül e tartós támogatásban?
- Hogyan próbál adományt gyűjteni?